

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 23. avgust 2023

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1***1. Razpravljalni esej**

A) Vsebina (do 30 točk)

Specifikacijska tabela za ocenjevanje vsebine

Ime testa	Šolski esej, razpravljalni	
Čas	SM 2023	
Tema	Ženska na odru sveta	
Naslov	Odgovoriti na nasilje z nasiljem?	
Navodila	<p><i>!...! zlo se v zlu rodi in nadaljuje v novo zlo v nikoli sklenjeni verigi.</i></p> <p style="text-align: right;">(D. Smole: <i>Antigona</i>)</p> <p>Predstavite odnos antagonistista do protagonistke v dveh dramah iz maturitetnega sklopa. Primerjajte oblike nasilja, ki se pojavljajo v obeh odnosih, in pojasnite družbeno sprejemljivost prikazanega nasilja v času, ki ga prikazujeta drami. Povzemite, kako se na dilemo v naslovu eseja odzoveta obe protagonistki. Ali kot mladostnik 21. stoletja zagovarjate tak način upora protagonistk zoper nasilje?</p>	
A predstaviti odnos antagonistista do protagonistke v dveh dramah iz maturitetnega sklopa <i>I., II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat predstavi odnos izbranih antagonistov do protagonistk, tako da izhaja iz poznavanja in razumevanja vsebine. Poimenuje izbrana antagonistista in protagonistki ter opiše glavne značilnosti obeh odnosov. <u>Struktura:</u> nizanje trditev, naštevalno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> opisovanje.	do 6 točk
B primerjati oblike nasilja, ki se pojavljajo v obeh odnosih <i>II., III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat primerja oblike nasilja, ki se pojavljajo v obeh odnosih, tako da navaja podobnosti in razlike. <u>Struktura primerjave:</u> uvodna trditev/teza – 2 do 3 členi primerjave (podobnosti/razlike) – sinteza/sklep. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje z utemeljevanjem.	do 8 točk
pojasniti družbeno sprejemljivost prikazanega nasilja v času, ki ga prikazujeta drami <i>II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat pojasni družbeno sprejemljivost prikazanega nasilja v času, ki ga prikazujeta drami, tako da izhaja iz poznavanja dogajalnega časa in družbenih razmer, prikazanih v dramah. <u>Struktura:</u> trditev – dokazovanje trditve, vzročno-posledično pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje.	do 6 točk
C povzeti, kako se na dilemo v naslovu eseja odzoveta protagonistki <i>I., II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat povzame, kako se na dilemo v naslovu eseja odzoveta protagonistki, tako da izhaja iz poznavanja in razumevanja vsebine. <u>Struktura:</u> nizanje trditev, časovno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> pripovedovanje, razlaganje.	do 4 točke

* Merila za celostno ocenjevanje gl. v *Predmetnem izpitnem katalogu za splošno maturo – Slovenščina* (Ljubljana 2019) na straneh 10 in 11.

<p>Č</p> <p>izraziti mnenje, ali kot mladostnik 21. stoletja zagovarja tak način upora protagonistk zoper nasilje</p> <p><i>III. taksonomska stopnja</i></p>	<p>Kandidat izrazi mnenje, ali kot mladostnik 21. stoletja zagovarja tak način upora protagonistk zoper nasilje, pri čemer trditve utemeljuje z vsebinskimi elementi in osebnimi izkušnjami; prepričljivost utemeljitve je odvisna od poglobljenosti razumevanja besedila in upoštevanja sodobnega časa.</p> <p><u>Struktura</u>: trditve – utemeljevanje trditve.</p> <p><u>Način razvijanja teme</u>: razlaganje, utemeljevanje.</p>	<p>do 6 točk</p>
--	--	------------------

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

<p>A Predstaviti odnos antagonistista do protagonistke v dveh dramah iz maturitetnega sklopa (6), npr.:</p>	
<p><i>Sofoklejeva Antigona:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <u>Kreon in Antigona</u>: Kreon, novi kralj, Antigonin stric in oče njenega zaročenca Hajmona, pokaže do nečakinje krutost, moč, prezir in vzvišenost, ko jo privedejo k njemu, potem ko so jo zasačili pri pokopu Polinejka; zaslepljen je z močjo in oblastjo, največja vrednota pa mu je država, zato prezira družinska čustva in je do nečakinje neusmiljen, saj se pred meščani noče zagovarjati zaradi neposlušnosti v lastni hiši; v nasprotju z Antigono, ki zagovarja ljubezen, pokaže sovražnost in prezir tudi do nečakinje in jo kaznuje s smrtjo, kot bi katerega koli upornika; <p><i>Nora/Hiša lutk:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <u>Torvald Helmer in Nora</u>: Torvald, ugleden advokat, Norin mož, je do žene prijazen in ljubeč, vendar mora Nora izpolnjevati vsa njegova pričakovanja; do nje se obnaša pokroviteljsko, kot do otroka, in jo kliče z ljubkovalnicami, ki kažejo, da jo doživlja kot okrasek in pomemben del svoje javne podobe, družbenega statusa in ugleda; nima je za enakovredno in ji ne pusti lastnega mnenja, želi jo celo vzgajati in vplivati na njeno mišljenje; skrbi za finančno plat družine, nadzira Norino zapravljanje in obnašanje nasploh; postavlja ji omejitve in prepovedi, npr. pri hrani; ko izve za Norino izposojlo denarja in poneverbo podpisa, se ustraši za lastni položaj in postane do Nore hladen in besedno agresiven; <p><i>Dogodek v mestu Gogi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <u>Otmár Prelih in Hana</u>: Prelih, Vajdov hlapec in pomočnik, je še ne 13-letno Hano večkrat posilil, kar ima zanjo hude posledice, saj je spolno zavrta in prestrašena; ko se Hana vrne iz tujine, se Prelih zaveda svoje moči nad njo ter izkoristi Hanin strah in njeno patološko odvisnost od njega; do Hane je ukazovalen in spolno nasilen, Hana pa se mu ne zmore upreti; Prelih je v odnosu do Hane samozavesten in od nje zahteva, da se mu še enkrat preda; <p><i>Smoletova Antigona:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <u>Kreon in Antigona</u>: Kreon, novi kralj, Antigonin stric in oče njenega zaročenca Haimona, je razdvojen med vladarjem, čigar največji vrednoti sta mir in blagostanje, in (družinskim) človekom, kar pokaže tudi v odnosu do Antigone; ko Antigona kljub kraljevi prepovedi išče Polineikovo truplo, Kreon sprva dovoli iskanje na skrivaj, s čimer kaže popustljivost do nečakinje in željo po miru v lastni družini; njegov odnos se spremeni, ko Antigona z iskanjem Polineika postane očitna upornica; Kreon kot kralj zataji družinska čustva in Antigoni sprva zagrozi, nato potrdi Ismenine govorice o Antigonini blaznosti, na koncu drame pa brez sočutja in obžalovanja Antigono obsodi na smrt. 	<ul style="list-style-type: none"> – do 6 točk: predstavitev obeh odnosov, ki vključuje po tri značilnosti s ponazoritvijo; – do 2 točki: naštevane značilnosti odnosov brez ponazoritve;

<p>B Primerjati oblike nasilja, ki se pojavljajo v obeh odnosih, in pojasniti družbeno sprejemljivost prikazanega nasilja v času, ki ga prikazujeta drami (8 + 6), npr.:</p>	
<p>B1 kandidat primerja oblike nasilja, ki se pojavljajo v obeh odnosih; vrste nasilja v izbranih besedilih so (ni nujno, da jih kandidat eksplicitno poimenuje): <u>telesno oz. fizično nasilje:</u> – Antigona: Sofoklejev Kreon Antigoni upor kaznuje s smrtjo oz. ukaže, da naj Antigono zaprejo v skalnat grob; tudi Smoletov Kreon po stopnjevanju besednega in psihičnega nasilja ukaže, da naj uporno Antigono usmrtijo; – Dogodek v mestu Gogi: Hana se nasilno (z udarcem) upre Prelihovemu poskusu ponovne zlorabe; <u>psihično in besedno nasilje:</u> – Antigona: Sofoklejev Kreon Antigoni prezirljivo očita nadutost in trmo in ji reče, da je nora že od rojstva, besedno agresijo stopnjuje do ukaza o njeni usmrtitvi; Smoletov Kreon z Antigono nima neposrednega stika, psihično in besedno nasilje pa izvaja posredno; najprej zagrozi, da bosta sestri zaradi upora doživeli zasmeh, ponižanje in padec na socialno dno, nato pritrdi Ismeni, da je Antigona blazna; psihično in besedno nasilje se ob paževi novici, da je Antigona našla Polineika, stopnjuje do ukaza o usmrtitvi; – Nora/Hiša lutk: Torvald od Nore pričakuje popolno podrejenost, odvisnost in nesamostojnost; Nora se Torvaldovega psihičnega nasilja zave šele ob njegovi reakciji, ko izve, da si je sposodila denar in ponaredila očetov podpis; takrat postane tudi besedno nasilen, saj Noro zmerja, da je hinavka, lažnivka in zločinka, ter jo obtožuje, da je podedovala očetova lahkomišelnost načela; – Dogodek v mestu Gogi: Prelih nad Hano izvaja psihično nasilje; ob njeni vrnitvi jo obišče in s ponavljanjem besed, da prvega dekleta nikoli ne pozabi, pogloblja njeno stisko in strah; ukazuje ji in ji zapoveduje; ob drugem obisku se Prelihovo psihično in besedno nasilje stopnjuje v spolno nasilje; <u>spolno nasilje:</u> Dogodek v mestu Gogi: iz Hanine pripovedi Terezi izvemo, da je Prelih Hano pred leti, ko je bila še otrok, večkrat posilil, a je o tem molčala in zbežala v tujino; po osmih letih se Hana s svojim posiljevalcem ponovno sreča in podoživi pretekle travmatične dogodke, Prelihovo besedno in psihično nasilje pa se stopnjuje, saj hoče Prelih Hano ponovno zlorabiti; <u>ekonomsko nasilje:</u> – Nora/Hiša lutk: skrb za finančno stanje družine v celoti prevzame Torvald, kar mu daje pravico, da nadzira ne le Norine nakupe in izdatke nasploh, pač pa njeno celotno življenje; Nora nima pravice, da bi si brez očetove ali moževe vednosti izposodila denar ali da bi sama odločala o financah; finančno je odvisna od moža, kar na koncu doživlja kot nasilje; – Smoletova Antigona: Kreon Antigoni, ki ne upošteva njegovega ukaza, da naj Polineika išče na skrivaj, zagrozi z odvzemom kraljevskih privilegijev in s padcem na socialno dno;</p>	<p>– do 8 točk: primerjava, ki vsebuje dva poglobljeno razložena člena ali več manj poglobljeno razloženih členov; – do 6 točk: primerjava, ki vsebuje dva manj poglobljeno razložena člena; – do 4 točke: primerjava z le enim poglobljeno razloženim členom ali kompleksna predstavitev oblik nasilja brez primerjave;</p>
<p>B2 kandidat pojasni družbeno sprejemljivost prikazanega nasilja v času, ki ga prikazujeta drami: – <u>Sofoklejeva Antigona</u>: drama se dogaja v času patriarhalne družbe, ko je bila ženska povsem podrejena moškemu in družbeno neenakovredna, njena vloga je bila omejena na družino; Kreonovo nasilje do Antigone je bilo v času, ki ga prikazuje drama, družbeno sprejemljivo, saj je imel vladar pravico kaznovati upornike s smrtjo, kot je Kreon kaznoval</p>	<p>– do 6 točk: kandidat poglobljeno pojasni družbeno sprejemljivost prikazanega nasilja z najmanj dvema elementoma za vsako dramo;</p>

<p>Antigono; v drami vodja zbora reče Kreonu, da ima oblast nad živimi in mrtvimi; na podrejenost žensk kot vrsto nasilja kažejo tudi Ismenine besede Antigoni, da ne smeta pozabiti, da sta ženski in da nista ustvarjeni za boj z možmi;</p> <p>– <u>Nora/Hiša lutk</u>: drama se dogaja v drugi polovici 19. st., ko je bila ženska podrejena moškemu in izključena iz družbenega življenja; Norina vloga (in vloga žensk tistega časa) je bila omejena na ženo, mater in gospodinjo, številnih pravic, ki so danes samoumevne, ni imela, npr. ni smela odločati o financah, najeti posojila brez očetove ali moževe privolitve, po razvezi ni mogla obdržati otrok itn.; Helmerjevo nasilje do Nore je bilo v času nastanka drame družbeno sprejemljivo, Helmer in Nora pa imata jasno določene družbene vloge, značilne za tisti čas; o nasilju se je moralo molčati, npr. ko Helmer izve za Norino posojilo in kaznivo dejanje, postane psihično in besedno agresiven ter ženi prepove, da bi ga zapustila, saj bi bila tako javna podoba popolne družine omadeževana, prepove ji tudi vzgojo otrok;</p> <p>– <u>Dogodek v mestu Gogi</u>: čas Grumove drame težko določimo, poudarjanje vpliva podzavesti in potlačenih erotičnih želja na posameznika (Freudova psihoanaliza) kaže na čas Grumove sodobnosti, hkrati pa ga tudi presega; zgodba bi se lahko dogajala kjer koli in kadar koli, tudi v sodobnosti; nasilje, ki se v drami pojavlja in je povezano s spolnostjo, se je dogajalo na skrivaj, v domačem okolju, o njem se ni govorilo in tudi Hana je o travmatičnih dogodkih molčala, saj se je bala govorit, bilo jo je sram in ni hotela obremeniti staršev; v času dogajanja drame je bilo družbeno sprejemljivo, da se o nasilju, kakršno je Prelih izvajal nad Hano, ni govorilo in je ostalo za domačimi zidovi;</p> <p>– <u>Smoletova Antigona</u>: dogajanje drame se iz antike premakne v sodobni čas, o čemer pričajo številni anahronizmi; tudi v sodobnem času poznamo oblike nasilja, kot so prikazane v drami (npr. bratomorna vojna); Antigona je lahko kršila zakon, dokler je bilo njeno delovanje skrito oz. ni ogrožalo obstoječih družbenih razmer; ko je postalo javno in ogrožajoče za obstoječo oblast, se je nasilje nad Antigono stopnjevalo od prikritih groženj do fizičnega nasilja; Kreon v drami najhujše nasilje oblasti upravičuje s tem, da so s smrtjo kaznovali tudi predhodni oblastniki.</p>	<p>– do 2 točki: kandidat le ugotovi družbeno sprejemljivost prikazanega nasilja v obeh dramah;</p>
<p>C Povzeti, kako se na dilemo v naslovu eseja odzoveta obe protagonistki (4), npr.:</p>	
<p>kandidat povzame, kako se na dilemo v naslovu eseja odzoveta obe protagonistki:</p> <p>– <u>Sofoklejeva Antigona</u>: Antigona se Kreonovi prepovedi pokopa Polinejka upre v imenu ljubezni do brata, čeprav se zaveda hudih posledic; na nasilje odgovori z nenasiljem in ljubeznijo, tako da opravi obred pokopa, s čimer pokaže, da so ljubezen in božji zakoni večni in pomembnejši od minljivih in krivičnih zakonov oblasti; Antigono upor privede tudi do nasilja nad seboj (samomora);</p> <p>– <u>Nora/Hiša lutk</u>: Nora možev odnos in ravnanje sprva sprejema in nanj pristaja, ko spozna, da je le moževa lutka, pa se odzove odločno, a nenasilno; Nora moževi očitki, žalitve, nerazumevanje in odločitve, da ne bo smela vzgajati otrok, presenetijo; vse bolj spoznava njuno medsebojno odtujenost in zlagano življenje; mož se po Krogstadovi vrnjeni zadolžnici umiri in hoče ohraniti videz popolne družine, a Nora se odloči, da ne bo več lutka, zato bo zapustila moža in otroke ter se tako osvobodila;</p> <p>– <u>Dogodek v mestu Gogi</u>: Hani posilstvo, ki ga je doživela kot mladostnica, povzroči hudo travmo in ji zaznamuje življenje; kot mladostnica se Prelihovemu nasilju ni upirala, tudi ko se po osmih letih vrne domov, se Prelihovemu pritisku sprva ne more upreti, ko pa Prelih od nje zahteva, da se mu ponovno preda, Hana v sebi najde moč in ga udari s svečnikom po glavi; to nasilno dejanje je bilo nujno, da se je osvobodila patološkega odnosa; konec drame pušča odprto vprašanje, ali se je</p>	<p>– do 4 točke: kandidat povzame, kako se na dilemo v naslovu odzoveta protagonistki;</p> <p>– do 2 točki: kandidat skopo povzame odziv protagonistk;</p>

<p>njena osvoboditev res zgodila;</p> <p>– <u>Smoletova Antigona</u>: Antigona se Kreonovi prepovedi pokopa Polineika upre, čeprav jo je sprva strah in je negotova; ko se Kreonovo nasilje stopnjuje, čuti vse večjo moč in sledi svoji vesti; nasilju odgovori z nenasiljem in v iskanju Polineika išče življenjski smisel ter najvišje vrednote, kot so resnica, svoboda, odgovornost in ljubezen.</p>	
<p>Č Izraziti mnenje, ali kandidat kot mladostnik 21. stoletja zagovarja tak način upora protagonistk zoper nasilje (6), npr.:</p>	
<p>kandidat izrazi mnenje o načinu upora protagonistk zoper nasilje in ga utemelji, pri tem izhaja iz izkušenj mladostnika 21. stoletja in upoštevanja sodobnega časa.</p> <p>– <i>Kot mladostnik 21. stoletja menim, da je tak način Antigoninega upora le deloma ustrezen, saj danes posameznik uspe le, če je dosežena kritična masa, torej v povezavi z drugimi, kar omogočajo predvsem socialna omrežja, ki jih mladi najbolj uporabljamo ...</i></p> <p>– <i>Menim, da je Norin način upora zoper nasilje ustrezen, saj je pogumno odšla iz nezdravega odnosa, vendar bi danes njen upor potekal drugače, v reševanje konflikta bi se namreč vključile tudi socialne službe, mlada ženska pa bi zagotovo obdržala pravico do svojih otrok ...</i></p> <p>– <i>Haninega načina upora zoper Preliha ne zagovarjam, saj menim, da je treba spolno in vsakršno nasilje reševati s sodnimi postopki; danes imajo žrtve spolnega nasilja možnost, da storilca ovadijo, same pa poiščejo strokovno pomoč ...</i></p>	<p>– do 6 točk: prepričljivo izraženo mnenje za obe osebi, ki vključuje tako izkušensko vrednotenje kot upoštevanje sodobnega časa;</p> <p>– do 3 točke: skromnejše izraženo mnenje, ki temelji le na izkušenskem vrednotenju, ali prepričljivo izraženo mnenje za eno osebo.</p>

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 600	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

2. Razlagalni/interpretativni esej

A) Vsebina (do 30 točk)

Specifikacijska tabela za ocenjevanje vsebine

Ime testa	Šolski esej, interpretativni	
Čas	SM 2023	
Tema	Ženska na odru sveta	
Naslov	Sofokles: Antigona (odlomek) Sofokles: Antigona. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2022. 26–33.	
Navodila	Povzemite dogajanje v odlomku in ga povežite s predhodnimi dogodki v tragediji. Pojasnite, kako je v odlomku z različnimi slogovnimi sredstvi in z zgradbo stopnjevana dramatičnost. Na podlagi odlomka označite Kreona in stražarja ter se opredelite do moralnosti njunega ravnanja v tragediji. Utemeljite, na ravnanje katere osebe iz tragedije bi lahko navezali vsebino zadnje kitice zbornice pesmi. Komentirajte aktualnost sporočila zbornice pesmi.	
A povzetek in povezava odlomka s predhodnimi dogodki v tragediji <i>I. taksonomska stopnja</i>	Kandidat povzame dogajanje v odlomku in ga poveže s predhodnimi dogodki v tragediji. <u>Struktura:</u> nizanje povedi, časovno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> pripovedovanje.	do 4 točke
pojasnilo, kako je v odlomku z različnimi slogovnimi sredstvi in zgradbo stopnjevana dramatičnost <i>II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat pojasni, kako slogovna sredstva in zgradba vplivajo na stopnjevanje dramatičnosti. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje, utemeljevanje.	do 6 točk
B oznaka Kreona in stražarja na podlagi odlomka <i>I. taksonomska stopnja</i>	Kandidat na podlagi odlomka označi Kreona in stražarja. <u>Struktura:</u> naštevalno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> opisovanje.	do 4 točke
opredelitev do moralnosti Kreona in stražarja v tragediji <i>II. in III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat iz poznavanja celotne tragedije osebno vrednoti moralnost Kreona in stražarja. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> utemeljevanje, razlaganje.	do 6 točk
C utemeljitev, na ravnanje katere osebe v tragediji se lahko naveže vsebina zadnje kitice zbornice pesmi <i>II. in III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat utemelji, na ravnanje katere osebe iz tragedije lahko naveže vsebino zadnje kitice zbornice pesmi. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev z razlago. <u>Način razvijanja teme:</u> utemeljevanje, razlaganje.	do 4 točke
komentar aktualnosti zbornice pesmi <i>II. in III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat se osebno opredeli do aktualnosti sporočila zbornice pesmi. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje, utemeljevanje.	do 6 točk

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

<p>A Povzeti dogajanje v odlomku in ga povezati s predhodnimi dogodki v tragediji ter pojasniti, kako je v odlomku z različnimi slogovnimi sredstvi in zgradbo stopnjevana dramatičnost (4 + 6), npr.:</p>	
<p>A1 povzetek dogajanja v odlomku: – po nastopni pesmi zboru, v kateri se prvotna hvalnica človeku prevesi v kletev prestopnikov, pripelje stražar pred kralja Kreona vklenjeno Antigono, ki jo je zalotil pri ponovnem prepovedanem pokopavanju izdajalca; – Kreon zaslišuje stražnika, ki natančno poroča o dogajanju od trenutka, ko je dobil naročilo, da naj poišče storilca, do sedanjega trenutka, ko stoji pred njim vklenjena vladarjeva nečakinja in kraljična Antigona; – na koncu odlomka se Kreon z vprašanjem obrne naravnost k Antigoni in ona svoje dejanje prizna; povezava s predhodnimi dogodki v tragediji: – ključni dogodki, ki so privedli do dogajanja v odlomku, so torej bratomorna vojna, kraljeva prepoved pokopa Polinejka, Antigonin sklep in pokop, kraljeva grožnja stražarju; – po koncu bratomorne vojne novi kralj Kreon razglasi zakon, s katerim prepove pokop izdajalca Polinejka; Antigoni, sestri umrlega, se zdi ta ukaz nezaslišan, pri čemer se sklicuje na zakone bogov, zato se zavestno odloči za kršitev prepovedi pokopa; – stražnik je kralju sporočil, da je nekdo kljub prepovedi skrivaj opravil simbolni pokop, Kreona ta novica zelo razjezi in zagrozi stražniku, da bo sokriv, če ne najde storilca; kandidat lahko navede, da gre za zaplet;</p>	<p>– do 4 točke: kandidat povzame dogajanje v odlomku in izpostavi tri ključne dogodke, ki so privedli do dogajanja v odlomku; – do 2 točki: kandidat povzame odlomek in ga ne poveže s predhodnim dogajanjem ali povzame predhodno dogajanje brez povzetka odlomka;</p>
<p>A2 pojasnilo, kako je v odlomku z različnimi slogovnimi sredstvi in zgradbo stopnjevana dramatičnost: slogovne prvine: – začetek prve zvorske pesmi se začne z antitetičnim stopnjevanjem, tako oblikovana misel povzdigne nedoumljivost, skrivnostnost človeka (»Mnogo je nedoumljivih skrivnosti, in vendar – ni globlje skrivnosti kot človek«); – metaforika, ki predstavlja človekovo podjetnost na morju in na zemlji, ustvarja dramatično in veličastno vzdušje (viharni hrbet morja, divji oboki rjovečih valov, trpinčenje boginje Zemlje); – v celi prvi zvorski pesmi je beseda človek uporabljena metonimično, v konkretnem pomenu namesto abstraktne besede človeštvo; s tem predstava bralca o prebranem ostaja konkretna in nazorna; – mnogovezje v tretji kitici (»in smisel za red in zakone v državi, in toplo zavetje pred mrazom«) je uporabljeno pri naštevanju človekovih iznajdb, s tem pa se upočasni ritem in poudari mnogoterost človeških izumov; – prepletanje lirskih, dramskih in epskih prvin, pri čemer se odlomek začne z lirskim elementom, z zvorsko pesmijo, nadaljuje pa z dialogom; dialoške replike stražnika pa so razmeroma dolge in pripovedno oblikovane, vanj pa se zarezujejo kratke Kreonove replike; preplet teh elementov je torej čedalje bolj dinamičen; zgradba: – zvorska pesem v zgradbi antične tragedije pomeni odmik od osrednjega dogajanja in odrske iluzije, zato se med njenim izvajanjem dogajalni ritem umiri, bralci/gledalci razmišljajo o slišnem/vidnem, temu pa sledi ponovni vstop v napeto dogajanje zapleta; – zvorska pesem predstavlja lirsko prvino, nadaljevanje pa se odvija v dialogu (refleksivnemu delu sledi dialog);</p>	<p>– do 6 točk: kandidat navede skupaj vsaj tri različna slogovna sredstva in zgradbene prvine, jih ponazori ter pojasni njihov učinek pri ustvarjanju dramatičnosti; – do 4 točke: kandidat navede dve slogovni ali zgradbeni prvini, ju ponazori ter pojasni njun učinek; – do 2 točki: kandidat našteva slogovne ali zgradbene prvine brez pojasnjevanja njihovega učinka;</p>

<p>kandidat lahko o slogu in zgradbi piše povezano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zborna pesem je slogovno podana v himničnem tonu/vzdušju, saj povzdiguje človeka in njegove dosežke, zaključni pa se kontrastno, s kletvijo in z izobčenjem tistih, ki ne spoštujejo domačih zakonov in svete pravice bogov, s čimer pesem s svojim napetim, grozečim vzdušjem napoveduje zaostritev konflikta; – v zgradbi in slogu Kreonovih in stražarjevih replik opazimo kontrast: Kreonove replike so kratke, poizvedovalne, ukazovalne (raba klicajev), stražarjevi odgovori pa dolgi, gostobesedni, natančno opisni; v Kreonovi odsekanosti se zazna težko obvladana jeza, v stražarjevi gostobesednosti pa strah; – dramatičnost stopnjuje tudi Antigonin molk, nema prisotnost, medtem ko se Kreon in stražar dolgo časa pogovarjata o njenem dejanju, vrh pa doseže, ko Kreon Antigono končno neposredno vpraša, ali prizna dejanje, ona pa to mirno potrdi. 	
<p>B Označiti Kreona in stražarja na podlagi odlomka ter se opredeliti do moralnosti njunega ravnanja v tragediji (4 + 6), npr.:</p>	
<p>B1 oznaka na podlagi odlomka: Kreon:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dosleden in odločen, saj želi priti primeru do dna, kar kaže s preišljenimi, neposrednimi vprašanji; – obvladan, saj zadržuje svoja čustva in ne izrazi svoje jeze z besedami; – vzbuja strah, saj ljudje v njegovi bližini čutijo, da ne bo trpel ugovora ali nasprotovanja; – avtoritativen, saj se iz ravnanja drugih dramskih oseb čuti njihov strah pred tem, da bi storili kaj proti njegovi volji; <p>stražar:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gostobeseden, saj svoj strah pred kraljem zaradi poprejšnje grožnje jasno izrazi, prav tako nazorno pripoveduje, kaj se je zgodilo; – prestrašen, saj se boji oporekati kralju, ki ima nad njim moč; – pokoren oblasti, saj dosledno izvrši vsa kraljeva povelja, čeprav iz strahu; <p>B2 opredelitev do moralnosti Kreonovega in stražarjevega ravnanja v tragediji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kreonovo ravnanje se mi zdi nemoralno, saj svoj državni zakon, s katerim sicer hoče zaščititi državo, postavi nad moralni zakon .../se mi ne zdi popolnoma nemoralno, saj je kot vladar odgovoren ...; – stražarjevo ravnanje se mi zdi do neke mere moralno, saj je v podrejenem položaju in mora ubogati vladarja .../se mi zdi nemoralno, saj bi se moral upreti ... 	<ul style="list-style-type: none"> – do 4 točke: oznaki z najmanj po dvema dobro ponazorjenima lastnostma; – do 2 točki: oznaki oseb brez ustreznih ponazoritev; <ul style="list-style-type: none"> – do 6 točk: kandidat izrazi mnenje o moralnosti obeh dramskih oseb na podlagi poznavanja celotne tragedije in ga prepričljivo utemelji; – do 4 točke: kandidat izrazi svoje mnenje o moralnosti obeh dramskih oseb in ga utemelji manj prepričljivo oz. stereotipno; – do 2 točki: kandidat izrazi mnenje o moralnosti brez utemeljitve;

<p>C Utemeljiti, na ravnanje katere osebe iz tragedije se lahko naveže vsebina zadnje kitice zbornice pesmi, in komentirati aktualnost zbornice pesmi (4 + 6), npr.:</p>	
<p>C1 vsebino zadnje kitice zbornice pesmi je mogoče navezati na Kreona, saj – ne »spoštuje domač/ih/ zakon/ov/ in svete pravice bogov«, kar je pravica do pokopa; – zbor kot zlo izpostavlja trmo, ki vodi v nesrečo; trma je ena od pomembnih Kreonovih lastnosti; ALI na Antigono, saj – trmasto vztraja pri svojem, da bo pokopala Polinejka, čeprav ji to prinese nesrečo; – je »domač/e/ zakon/e/« mogoče razumeti tudi kot zakone (državne) skupnosti, ti zakoni pa urejajo življenje tako, da omogočajo njeno preživetje, torej kaznujejo vse, ki bi to skupnost hoteli rušiti, druge pa zastrašujejo s kaznovanjem prestopnika; ALI na Polinejka, saj – se je v svoji »trmi z nesrečo spajdaši//«, ko je napadel rodno mesto s sovražno vojsko, s čimer je postal »mesta izmeček«, zato naj za kazen »v srcu ne najde sočutja«; ALI na več zgoraj omenjenih oseb, kadar te svoje spretnosti trmasto obračajo v zlo, v nespoštovanje zakonov in pravic bogov;</p> <p>C2 komentar aktualnosti zbornice pesmi se lahko nanaša na človeške zmožnosti, vrednote in vrline (znanje, pogum, ustvarjalnost ...) ali na moralne dileme človeka/človeštva; kandidat lahko piše o znanosti, kulturi, družbenih spremembah, pravu, kaznovanju, nasilju nad posameznikom ali skupnostjo v imenu oblasti ali zakonov, o uporništvu, državljanski nepokorščini ...</p>	<p>– do 4 točke: kandidat podrobno in prepričljivo utemelji povezavo med zadnjo kitico zbornice pesmi in izbrano osebo; – do 2 točki: kandidat manj prepričljivo utemelji povezavo med zadnjo kitico zbornice pesmi in izbrano osebo;</p> <p>– do 6 točk: kandidat izbere eno od aktualnih tem v zbornici pesmi in prepričljivo utemelji njeno aktualnost; – do 3 točke: kandidat izbere eno od aktualnih tem v zbornici pesmi in manj prepričljivo oz. stereotipno utemelji njeno aktualnost.</p>

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 600	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

Opozorilo!

- Ocenjevanje nalog z **manj kot 600 besedami**:
  - a) *vsebina*: točke so dodane po točkovniku,
  - b) *jezik*: število možnih točk za jezikovno pravilnost, slog in zgradbo se ustrezno zniža, in sicer:

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
599–450	do 6	do 5	do 5
449–300	do 4	do 4	do 4
pod 300	do 2	do 2	do 2

Zapisovanje grških lastnih imen

Pri grških lastnih imenih dopuščamo vse različice zapisa tako za Sofoklovo kot za Smoletovo Antigono:

- Sofokles/Sofoklej, rod. ed. Sofokla/Sofokleja ...; prid. Sofoklov/Sofoklejev
- Kreon/Kreont, rod. ed. Kreona/Kreonta ...; prid. Kreonov/Kreontov
- Hajmon/Haimon
- Polinejk/Polineik/Polinejkes/Polineikes, rod. ed. Polinejka/Polineika ...; prid. Polinejkov/Polineikov
- Eteokel/Eteokles, rod. ed. Eteokla ...; prid. Eteoklov
- Tejrezij/Tejrezias/Tejrezijas/Teiresias, rod. ed. Tejrezija/Tejreziasa/Tejrezijasa/Teiresiasa ...; prid. Tejrezijev/Tejreziasov/Tejrezijasov/Teiresiasov
- Ojdip/Ojdipus, rod. ed. Ojdipa ...; prid. Ojdipov (tudi: Edip, rod. ed. Edipa ...; prid. Edipov)
- Laj/Lajos, rod. ed. Laja ...; prid. Lajev

Kandidat lahko izbere eno različico zapisovanja lastnega imena za obe drami oz. za vsako dramo svojo različico; pri zapisovanju lastnih imen pričakujemo doslednost.